

4. Кім Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення : навч. посіб. / Г. Кім, В. Сопко, Ю. Кім. — [2-ге вид., перероб. та доп.]. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 480 с.
5. Олійник Т. О. Проблеми організації обліку виробничих запасів на складах підприємств / Т. О. Олійник, Н. В. Резніченко // Сталій розвиток економіки : всеукр. наук.-практ. журнал. — 2011. — № 3. — С. 56—62.
6. Пащенко Л. П. Технология хлебобулочных изделий / Л. П. Пащенко, И. М. Жаркова. — М. : КолосС, 2008. — 389 с.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затв. наказом МФУ від 31.03.99 р. № 87, нова редакція. — Х. : Курсор, 2009. — 282 с.
8. Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції з його застосування : інструкція затв. наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291, нова редакція. — Х. : Курсор, 2009. — 100 с.

REFERENCES

1. Butynets, F.F. (2005), *Problemy nauky obochy bukhhalterskogo obliku* [Problems of science accounting], Ruta, Zhytomyr, Ukraine.
2. Sopko, V.V. (2004), *Organizatsiia bukhhalterskogo ucheta i ekonomicheskogo analiza v promyshlenosti* [Organization of accounting and economic analysis in industry], Finansy i statistika, Moscow, Russia.
3. Auerman, L.Ya. (2007), *Tekhnologiya khlebopekarskogo proizvodstva* [Technology of baking production], Professiya, Sankt-Peterburg, Russia.
4. Kim, G. (2006), *Bukhhalterskiy oblik: pervynni dokumenty ta poriadok yikh zapovnennia* [Accounting: primary documents and how to fill them], Tsentr navchalnoi literstury, Kyiv, Ukraine.
5. Oliynyk, T.O. and Reznichenko, N.V. (2011), “Problems of organization of accounting of inventory in warehouses enterprises”, *Stalyy rozvytok*, vol. 3, pp. 56-62.
6. Pashchenko, L.P. and Zharkova, I.M. (2008). *Tekhnologiya khlebobulochnykh izdeliy* [Technology of bakery products], Kolos, Moscow, Russia.
7. *Polozennia pro standart bukhhalterskogo obliku 9 “Zapasy”*, (2009) [Regulation (standard) accounting 9 “Inventories”], nova redaktsiia, Kharkiv, Ukraine.
8. “Pro zatverdzhennia planu rakhunkiv bukhhalterskogo obliku ta Instruksiiia z yogo zastisunvannia”, (2009), *Instruktsiia* [Approval of the plan of accounts and Instructions for its use], nova redaktsiia, Kharkiv, Ukraine.

УДК 657.1

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ РЕМОНТІВ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Плаксієнко В.Я., д.е.н., професор

Полтавська державна аграрна академія
Україна, 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3

kl777777@ukr.net

У статті розглянуто особливості документального забезпечення обліку операцій з ремонту основних засобів. На основі аналізу способів виконання ремонтних робіт (власними силами та підрядними організаціями) виявлено розбіжності, які існують в документальному оформленні операцій з ремонтів основних засобів. Відмінність документального забезпечення полягає в підписанні при ремонті підрядним способом – договору про виконання робіт, акту виконаних робіт та відомості дефектів у двох екземплярах, а при ремонті господарським способом – заявки на ремонт основних засобів або службової записки, наряду, накладної вимоги та відомості дефектів в одному екземплярі. Крім того, при ремонті підрядним способом Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма № ОЗ-2) складається у двох екземплярах, а при ремонті господарським способом – в одному екземплярі. Запропоновано витрати з відновлення справного стану і працездатності основних засобів (витрати на ремонти) класифікувати за господарським та підрядним способом, шляхом вказування в назвах аналітичних рахунків способу ремонту.

Запропоновано документи із ремонтних робіт класифікувати за господарським та підрядним способом, шляхом безпосереднього вказування в облікових документах ще на етапі їх організації (зокрема, здійснювати запис «ремонт підрядний», «ремонт господарський»). Запропонований поділ рахунків та документів з відновлення справного стану і працездатності основних засобів дозволить керівнику підприємства приймати альтернативні рішення за суттєвістю таких витрат (рішення типу: здійснення ремонту для підтримання об'єкта в придатному для використання стані чи одержання бажаної суми майбутніх економічних вигод від його використання). Після проведення ремонтів основних засобів (з урахуванням способу ремонту) можна робити розрахунок впливу способу його здійснення на основні характеристики відремонтованих об'єктів, які впливають на вигоди від їх використання (термін служби, потужність, використання електроенергії, пробіг, очікуваний прибуток, обсяги виробництва тощо).

Ключові слова: ремонт, основні засоби, витрати.

ДОКУМЕНТАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УЧЕТА РЕМОНТОВ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ

Плаксиенко В.Я., д.э.н., профессор

Полтавская государственная аграрная академия

Украина, 36003, г. Полтава, ул. Сковороды, 1/3

В статье рассмотрены особенности документального обеспечения учета операций по ремонту основных средств. На основе анализа способов выполнения ремонтных работ (собственными силами и/или подрядными организациями) выявлены расхождения, которые существуют в документальном оформлении операций по ремонту основных средств. Отличие документального обеспечения заключается в подписании при ремонте подрядным способом – договора о выполнении работ, акта выполненных работ и ведомости дефектов (в двух экземплярах), а при ремонте хозяйственным способом – заявки на ремонт основных средств или служебной записки, наряда, накладной-требования и ведомости дефектов (в одном экземпляре). Кроме того, при ремонте подрядным способом Акт приемки-сдачи отремонтированных объектов (форма № ОС-2) составляется в двух экземплярах, а при ремонте хозяйственным способом – в одном экземпляре. Предлагается расходы по восстановлению исправного состояния и работоспособности основных средств (расходы на ремонты) классифицировать за хозяйственным и подрядным способом, путем указания в названиях аналитических счетов способа ремонта. Предложено документы по ремонтным работам классифицировать за хозяйственным и подрядным способом, путем непосредственного указания в учетных документах еще на этапе их организации (в частности, осуществлять запись «ремонт подрядный», «ремонт хозяйственный»). Предложенное разделение счетов и документов по восстановлению исправного состояния и работоспособности основных средств позволит руководителю предприятия принимать альтернативные решения по существенности таких расходов (решение типа: осуществление ремонта для поддержания объекта в пригодном для использования состоянии или получения желаемой суммы будущих экономических выгод от его использования). После проведения ремонтов основных средств (с учетом способа ремонта) можно делать расчет влияния способа его осуществления на основные характеристики отремонтированных объектов, влияющих на выгоду от их использования (срок службы, мощность, потребление электроэнергии, пробег, ожидаемая прибыль, объемы производства и т.п.).

Ключевые слова: ремонт, основные средства, расходы.

RECORD KEEPING OF FIXED ASSETS MAINTENANCE

Plaksiienko V.Ya., D.Sc. in Economy, profesor

Poltava State Agrarian Academy

Ukraine, 36003, Poltava, Skovoroda str., 1/3

The article deals with the peculiarities of record keeping of operations on fixed assets maintenance. The differences in documentation of operations on fixed assets maintenance have been determined on the basis of the analysis of methods of maintenance work (by own efforts and/or contracting organizations). The difference of documentary securing is in drawing up a contract concerning work performance under the maintenance by a contracting method, an act of completion and a record of defects in two copies, but under the maintenance by an economic method – a request on maintenance of fixed assets or an official note, a work sheet, an additional request and a record of defects in one copy. Besides, under the maintenance by a contracting method the Certificate of delivery and acceptance of repaired, reconstructed and modernized objects (form № OZ-2№) consists of two copies, but under the maintenance by an economic method – one copy. The expenses on renewal of an operating condition and working ability of fixed assets (maintenance expenses) have been suggested to classify according to an economic and contrary method by means of pointing maintenance method in names of analytical accounts. The documents on maintenance work have been suggested to classify according to an economic and contrary method by means of direct pointing in accounting documents at the stage of their management (in particular, to point “contrary maintenance”, “economic maintenance”). The suggested division of accounts and documents on a renewal of a working condition and working ability of main assets will allow the head of an enterprise to make alternative decisions on importance of such expenses (the decision

like this: providing maintenance to keep an object in a usable condition or to receive the expected amount of future economic benefits from its use). After carrying out maintenance of fixed assets (with account of the method of maintenance) it is possible to make calculations of impact of its carrying out method on main characteristics of maintained objects which influence benefits from their use (service term, capacity, electricity use, operating time, expected income, overall production, etc.).

Key words: maintenance, fixed assets, expenses.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Документальне оформлення має охоплювати всі стадії процесу ремонту основних засобів, при цьому відображення витрат на ремонт в обліку не залежить від видів ремонту. У бухгалтерському обліку ці витрати в повному обсязі списуються на відповідні статті витрат (у дебет рахунків 23 «Виробництво», 91 «Загальноновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збит», або додають до вартості відповідних засобів). Тобто для управлінського персоналу (при потребі економії) важливо визначити не лише об'єкт основних засобів по якому понесені конкретні витрати (вартість ремонту), а також оцінювати вигоди від виконаних ремонтних робіт. Для цього сучасна система документування ремонтів основних засобів повинна цілком задовольняти зростаючі інформаційні потреби управління, адже величина витрат є визначальною у встановленні вигод, які очікують отримати від експлуатації засобу в майбутньому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Різні аспекти організації обліку витрат на ремонт основних засобів висвітлено в працях вітчизняних науковців О. В. Доценко, В. Кириченко, Л. Леонової, В. І. Леонтєвої, О. Наумчук, Е. Г. Мельник, Л. В. Яловеги та ін.

Так, науковець Е. Г. Мельник [1] констатує, що в національних стандартах відсутній розподіл витрат на капітальний та поточний ремонт. У результаті аналізу Методичних рекомендацій з обліку основних засобів автор пропонує для встановлення відмінності між капітальним та поточним ремонтом застосовувати дві ознаки: періодичність їх проведення та вартість робіт. Леонтєва В. у праці [2] пропонує керівництву суб'єктів господарювання самостійно встановлювати вартісну ознаку ремонтів у Наказі про облікову політику підприємства, так само як і для вартісних ознак предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Доценко О. В. у розробці «Удосконалення обліку капітального ремонту основних засобів» [3] розглядає підходи до відображення витрат із капітального ремонту основних засобів у різні періоди реформування бухгалтерському обліку, пропонує власний варіант обліку капітального ремонту з урахуванням вимог міжнародних стандартів. Яловега Л. В. у науковій публікації [4] узагальнила документування обліку витрат на ремонт основних засобів та їх поліпшення.

Віддаючи належне науковому доробку названих вчених, слід підкреслити, що в аналізованих наукових працях відсутній єдиноцілий виклад документального забезпечення обліку ремонтів основних засобів за способами їх здійснення. Вказане, на нашу думку, є визначальним при відображенні в обліку витрат на ремонт основних засобів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження документального забезпечення обліку ремонтів основних засобів, щоб узагальнити особливості обліку ремонтів за способами їх здійснення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ремонти основних засобів традиційно проводяться підрядним та господарським способом. Від цього залежить і документування, яке при таких роботах оформлюється в обліку. Особливості документального забезпечення обліку ремонтів основних засобів розглянемо за кожним із застосовуваних способів.

1. Ремонт основних засобів підрядним способом. За фактом виявленої поломки (дефектів комбайнів, тракторів, сівалок, плугів тощо) складають відомість дефектів або дефектний акт. Відомість дефектів на ремонт машини (ф. № ВЗСГ-6) затверджена наказом Мінагрополітики України № 929 від 21.12.2007 р. [5]. Дефектний акт, затверджений додатком до листа Держбуду та Держжитлокомунгоспу України № 7/8-134, № 4/3-260 від 24.02.2005 р.).

Дефектні відомості (акти) містять перелік видів передбачуваних ремонтних робіт, що плануються за результатами первинного огляду об'єкта ремонту. Відомість дефектів (акт) оформляють у двох примірниках у присутності представника замовника ремонту. Один примірник передають замовнику для контролю за здійсненням повноти і якості ремонту об'єкта, а другий – залишається у виконавця робіт [6].

Далі зазвичай підписується договір із виконавцем про виконання робіт. У договорі, зокрема, прописуються терміни виконання робіт, форма оплати виконаних робіт, відповідальність виконавця за невиконання або неналежне виконання своїх зобов'язань.

Якщо об'єкт основних засобів на час ремонту потрібно передати підрядній організації, то його виводять з експлуатації. Для цього керівник підприємства видає наказ про тимчасове виведення об'єкта основних засобів з експлуатації на час його ремонту. Передача основних засобів підрядній організації для ремонту (поліпшення) оформляють Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (форма № ОЗ-1). Його форму ухвалено наказом Міністерства статистики України № 352 від 29.12.1995 р. [7]. Акт складають у трьох примірниках: перший примірник з підписом одержувача та здавальника передають до бухгалтерії підприємства, другий – залишається у відділі (цеху) – у здавальника, третій – передають виконавцю робіт.

Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма № ОЗ-2) використовується безпосередньо при прийманні об'єктів основних засобів із ремонту. Після ремонту основних засобів виконавець робіт складає у двох примірниках Акт приймання-передачі виконаних робіт і підписує його із замовником ремонту. Акти складаються у двох примірниках: перший залишається в замовника, інший – передається виконавцю. На основі акта виконаних робіт бухгалтер робить записи в Інвентарних картках обліку основних засобів (ф. № ОЗ-6) та відображає в обліку наслідки ремонту об'єкта основних засобів.

2. Ремонт основних засобів господарським способом. Документальне забезпечення ремонтів основних засобів господарським способом починається зі встановлення факту поломки об'єкта основних засобів. Після цього матеріально-відповідальна особа може скласти доповідну (службову) записку або заявку на ремонт основних засобів, яка передається на розгляд керівнику підприємства. Після ухвалення рішення керівником про ремонт складається відомість дефектів. При господарському способі ремонту цей документ оформляють в одному примірнику. У відомості дефектів переважно зазначають деталі, вузли, агрегати, які потрібно замінити або відремонтувати, перелік матеріалів, необхідних для ремонту, їх вартість, та розрахунок витрат з оплати праці на проведення робіт.

На підставі відомості дефектів виписують наряд на відрядну роботу (для бригади ф. № 70 та індивідуальний – ф. № 70-а, які затверджені наказом Мінсільгоспу СРСР № 269-2 від 24.11.1972 р.) або наряд-замовлення. Оскільки на законодавчому рівні не затверджено форми наряду-замовлення при здійсненні ремонтних робіт господарським способом, то підприємства оформлюють його в довільній формі. У ньому зазначають посаду, прізвище, ім'я та по батькові робітника, який ремонтуватиме об'єкт, обсяг робіт, строки робіт. Далі бухгалтер оформлює документи на одержання необхідних запасних частин і ремонтних матеріалів (накладну-вимогу на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. № М-11). Її виписують у двох примірниках: перший передається на склад як основа для відпуску матеріалів, другий – одержувачу матеріалів.

Якщо ремонт об'єкта основних засобів триває довго і його неможливо використовувати у виробничому процесі, то такий об'єкт на час ремонту виводиться з експлуатації. Для цього керівник видає наказ про тимчасове виведення об'єкта основних засобів з експлуатації на час ремонту. Після завершення робіт зворотнє введення відремонтованих основних засобів в експлуатацію оформляється наказом про введення основних засобів у господарський оборот [6, 8].

Приймання закінчених робіт із ремонту основних засобів оформлюють Актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма № ОЗ-2) [9]. При господарському способі виконання ремонту об'єкта основних засобів цей документ складається в одному примірнику та передається до бухгалтерії, де його підписує головний бухгалтер та затверджує керівник підприємства. На підставі оформленого акта бухгалтер відображає в обліку ремонтно-поліпшувальні роботи.

Згідно з п. 29 41. Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів № 561 від 30.09.2003 р. [10] рішення про характер і ознаки здійснюваних підприємством робіт приймає керівник підприємства з урахуванням результатів аналізу наявної ситуації та істотності таких витрат. Керівник своє рішення щодо класифікації виконаних робіт оформлює у вигляді наказу. До технічного паспорта відповідного об'єкта основних засобів повинні бути внесені необхідні зміни до характеристики об'єкта, пов'язані з капітальним ремонтом. Крім того, оформлена форма № ОЗ-2 – основа для відповідних записів у формі № ОЗ-6 про виконаний ремонт. Акт за формою № ОЗ-2 складається в обох випадках:

- при проведенні ремонтів своїми силами (господарським способом) акт складається в одному примірнику, підписується представником цеху, що проводив ремонт, представником відділу, що приймає основні засоби після ремонту, головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства;
- при проведенні ремонтів сторонніми юрособами або фізособами-підприємцями акт складається у двох примірниках, один з яких залишається в особи, що проводила ремонт, другий передається замовникові ремонту.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження переконують, що документальне забезпечення обліку ремонтів основних засобів залежить від класифікації ремонтів основних засобів за способом їх здійснення та є вихідним моментом побудови графіка документообігу. Принципова відмінність у документуванні полягає в наявності/відсутності заявки на ремонт основних засобів (службової записки), договору про виконання робіт, наряду, накладної вимоги та акта виконаних робіт.

Після проведення ремонтів основних засобів можна робити розрахунок впливу способу його здійснення на основні характеристики відремонтованих об'єктів, які впливають на вигоди від їх використання (термін служби, потужність, використання електроенергії, пробіг, складові об'єкта і т. ін., очікуваний прибуток, обсяги виробництва тощо).

Документальне забезпечення обліку ремонтів основних засобів на стадії його організації має принципове значення щодо контролю витрат. Розподіл документів за способом проведення ремонтних робіт дозволить керівнику підприємства прийняти альтернативні рішення за суттєвістю таких витрат (рішення типу: здійснення ремонту для підтримання об'єкта в придатному для використання стані чи одержання бажаної суми майбутніх економічних вигод від його використання). Завдяки зазначеному, документи, що фіксують визнання витрат, пропонуємо класифікувати за господарським та підрядним способом, шляхом проставлення на них позначки «спосіб ремонту» або додавання реквізиту (графи) «спосіб ремонту».

Пропонуємо також витрати на ремонт основних засобів розподіляти за способом ремонту, шляхом вказування в назвах аналітичних рахунків «Господарський спосіб ремонту» та «Підрядний спосіб ремонту».

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельник Е. Г. Поліпшення основних засобів: організаційно-методичні аспекти бухгалтерського обліку / Е. Г. Мельник // Вісник ЖДТУ: Економічні науки. — 2012. — № 3 (61). — С. 127—129.
2. Леонтьєва В. Бухгалтерський облік ремонтів основних засобів / В. Леонтьєва // Вісник ЖДТУ: Економічні науки. — 2006. — № 3(37). — С. 64—68.
3. Доценко Е. В. Удосконалення обліку капітального ремонту основних засобів / Е. В. Доценко // Актуальні проблеми економіки. — 2010. — № 8. — С. 271—276.
4. Яловега Л. В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект [Електронний ресурс] / Л. В. Яловега. — Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.htm.
5. Про затвердження методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах : наказ Мін-ва аграрної політики України від 21 груд. 2007 р. № 929 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_by/pg_gscmoz/index.htm.
6. Марущак Д. Документальне оформлення ремонтів та поліпшень основних засобів [Електронний ресурс] / Д. Марущак // Дебет-Кредит. — 2012. — № 21. — С. 27—35. — Режим доступу : <http://dtk.com.ua/show/1.bid15306.html?lang=ukr>.
7. Про затвердження типових форм первинного обліку : наказ Мін-ва статистики України від 29 груд. 1995 р. № 352 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.3762.0>.
8. Літвінчук І. Комплекс робіт із капітального ремонту будівлі : як відобразити в обліку [Електронний ресурс] / І. Літвінчук // Інтерактивна бухгалтерія. — 2014. — № 173. — Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua>.
9. Пасенко Н. С. Облік витрат на ремонт основних засобів [Електронний ресурс] / Н. С. Панасенко // Все про бухгалтерський облік. — Режим доступу : http://www.vobu.com.ua/ukr/crib_categories/question/44.
10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів від 30 вер. 2003 р. № 561 [Електронний ресурс] / Мін-во фінансів України. — Режим доступу : <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461727/>.

REFERENCES

1. Melnyk, E.H. (2012), "Improvement of fixed assets: organizational and methodical aspects of accounting", *Visnyk ZHDTU: Ekonomichni nauky*, no. 3(61), pp. 127-129.
2. Leontieva, V. (2006), "Accounting of fixed assets maintenance", *Visnyk ZHDTU: Ekonomichni nauky*, no. 3(37), pp. 64-68.
3. Dotsenko, E.B. (2010), "Improvement of accounting of fixed assets full repair", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 8, pp. 271-276.
4. Yaloveha, L.V. (2013), "Cost Accounting for the repair and improvement of fixed assets: accounting and tax aspect", *Ekonomichni nauky*, no. 10, pp. 460-466.
5. "On approval of guidance on the use of specialized forms of primary documents from inventory accounting in agricultural enterprises", the order of the *Ministry of Agrarian Policy of Ukraine*, Dec. 21, 2007, № 929, available at: http://uazakon.com/documents/date_by/pg_gscmoz/index.htm (access September 7, 2016).
6. Marushchak, D. (2012), "Documentation of repairs and improvements of fixed assets", *Debit-Credit*, no. 21, pp. 27-35, available at: <http://dtk.com.ua/show/1.bid15306.html?lang=ukr> (access September 7, 2016).
7. "On approval of standard forms of primary accounting", order of the *Ministry of Statistics of Ukraine*, Dec. 29, 1995, no. 352, available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.3762.0> (access September 15, 2016).
8. Litvinchuk, I. (2014), "Complex works to overhaul the building: how to record", *Interaktyvna bukhhalteriiia*, no. 173, available at: www.interbuh.com.ua (access September 15, 2016).
9. Pasenko, N.S., "Accounting for the cost of repairs of fixed assets", *Vse pro bukhhalterskyi oblik*, available at: www.vobu.com.ua/ukr/crib_categories/question/44 (access September 10, 2016).
10. "Guidelines for accounting of fixed assets" on 30 Sept. 2003, no. 561, *Ministry of Finance of Ukraine*, available at: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461727/> (access September 15, 2016).